Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (deviata komora)

z 1. augusta 2025*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Nariadenie (ES) č. 1907/2006 (nariadenie REACH) – Registrácia, hodnotenie a autorizácia chemikálií – Príloha XVII – Obmedzenia výroby, uvádzania na trh a používania určitých nebezpečných látok, zmesí a výrobkov – Obmedzenia týkajúce sa kadmia – Maximálna koncentrácia v kovových častiach šperkov a imitácií šperkov, ako aj vlasových doplnkov – Výnimka – Strieborný náramok zo 40. rokov 20. storočia, ktorého zospájkované časti obsahujú kadmium“

Vo veci C-512/24,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Fővárosi Törvényszék (Súd hlavného mesta Budapešť, Maďarsko) z 12. júla 2024 a doručený Súdnemu dvoru 23. júla 2024, ktorý súvisí s konaním:

BÁV Zrt.

proti

Budapest Főváros Kormányhivatala,

SÚDNY DVOR (deviata komora),

v zložení: predseda deviatej komory N. Jääskinen, sudcovia A. Arabadžiev (spravodajca) a R. Frendo,

generálna advokátka: L. Medina,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– BÁV Zrt., v zastúpení: P. Balázs, ügyvéd,

– portugalská vláda, v zastúpení: H. Almeida, P. Barros da Costa a A. Cunha, splnomocnené zástupkyne,

* Jazyk konania: maďarčina.

– Európska komisia, v zastúpení: K. Mifsud-Bonnici a K. Talabér-Ritz, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálnej advokátky, že vec bude prejednaná bez jej návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu bodu 23 ods. 10 písm. i) prílohy XVII k nariadeniu Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemikálií (REACH) a o zriadení Európskej chemickej agentúry, o zmene a doplnení smernice 1999/45/ES a o zrušení nariadenia Rady (EHS) č. 793/93 a nariadenia Komisie (ES) č. 1488/94, smernice Rady 76/769/EHS a smerníc Komisie 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES (Ú. v. EÚ L 396, 2006, s. 1), zmenenému nariadením Komisie (EÚ) č. 494/2011 z 20. mája 2011 (Ú. v. EÚ L 134, 2011, s. 2) (ďalej len „nariadenie REACH“).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťou BÁV Zrt. a Budapest Főváros Kormányhivatala (Prefektúra hlavného mesta Budapešť, Maďarsko) vo veci rozhodnutia tejto prefektúry, ktorým táto uložila spoločnosti BÁV pokutu za to, že uviedla na trh strieborný náramok, ktorého zospájkované časti obsahujú kadmium, a tiež uložila zákaz uvedenia tohto náramku na trh.

Právny rámec

Nariadenie REACH

3 Príloha XVII k nariadeniu REACH, nazvaná „Obmedzenia výroby, uvádzania na trh a používania určitých nebezpečných látok, zmesí a výrobkov“, znie:

„…

Stĺpec 1 Názov látky, skupiny látok alebo zmesi	Stĺpec 2 Podmienky obmedzenia
…	…
23. Kadmium CAS č. 7440-43-9 ES č. 231-152-8 a jeho zlúčeniny	… 8. Nesmie sa použiť vo výplniach pre tvrdé spájkovanie v koncentrácii ≥ 0,01 % hm. Výplne pre tvrdé spájkovanie sa nesmú uvádzať na trh, ak koncentrácia kadmia (vyjadrená ako kovové Cd) je ≥ 0,01 % hm. kovu. Na účely tohto odseku sa tvrdým spájkovaním rozumie metóda spájania použitím zliatin pri teplotách vyšších ako 450 °C. 9. Na základe výnimky sa odsek 8 nevzťahuje na výplne pre tvrdé spájkovanie v oblastiach obrany, letectva a kozmonautiky a na výplne pre tvrdé spájkovanie používané na bezpečnostné účely. 10. Nesmie sa používať ani uvádzať na trh, ak je koncentrácia ≥ 0,01 % hm. kovu: i) v kovových korálkach a iných kovových doplnkoch na výrobu šperkov; ii) v kovových častiach šperkov, imitácií šperkov a vlasových doplnkov vrátane: náramkov, náhrdelníkov a prsteňov, pírsingových šperkov, náramkových hodiniek a doplnkov nosených na zápästí, brošní a manžetových gombíkov. 11. Na základe výnimky sa odsek 10 nevzťahuje na výrobky uvedené na trh pred 10. decembrom 2011 a na šperky staré viac ako 50 rokov k 10. decembru 2011.
…	…

…“

Nariadenie (EÚ) č. 494/2011

4 Odôvodnenia 1, 2, 3, 5 a 6 nariadenia Komisie (EÚ) č. 494/2011 z 20. mája 2011, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemikálií (REACH), pokiaľ ide o prílohu XVII (kadmium) (Ú. v. EÚ L 134, 2011, s. 2), znejú:

„(1) Vo svojom uznesení z 25. januára 1988, týkajúcom sa akčného programu Spoločenstva…, Rada vyzvala Komisiu, aby bojovala proti znečisťovaniu životného prostredia kadmiom.

(2) V tabuľke uvedenej v prílohe XVII k [nariadeniu REACH] sú v položke 23 uvedené obmedzenia týkajúce sa používania kadmia v zmesiach a výrobkoch a jeho uvádzania na trh.

(3) Kadmium a oxid kademnatý sú klasifikované ako karcinogény kategórie 1B a látky s akútnou a chronickou vodnou toxicitou kategórie 1.

…

(5) V roku 2007 bolo v zmysle nariadenia Rady (EHS) č. 793/93 z 23. marca 1993 o vyhodnocovaní a kontrole rizík existujúcich látok [Ú. v. ES L 84, 1993, s. 1; Mim. vyd. 15/002, s. 2012] dokončené európske hodnotenie rizík kadmia… Komisia uverejnila 14. júna 2008 oznámenie o výsledkoch hodnotenia rizík a stratégií na zníženie rizika z kadmia a oxidu kademnatého…, v ktorom sa odporúčalo obmedzenie uvádzania na trh a používania kadmia v spájkovacích materiáloch a v šperkoch.

(6) V oznámení bola zdôraznená potreba zavedenia osobitných opatrení na obmedzenie rizík vyplývajúcich z používania spájkovacích materiálov s obsahom kadmia a z nosenia šperkov s obsahom kadmia. Profesionáli a amatérski používatelia sú pri spájkovaní vystavovaní výparom. U spotrebiteľov vrátane detí dochádza k expozícii účinkom kadmia cez kožu pri nosení, prípadne oblizovaní šperkov.“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

5 Dňa 13. septembra 2023 BÁV predložila Prefektúre hlavného mesta Budapešť strieborný náramok, ako aj príslušný formulár, na označenie puncovou značkou. Táto prefektúra podrobila uvedený náramok analýze röntgenovou fluorescenčnou spektrometriou, na základe ktorej sa zistilo, že obsah kadmia v zospájkovaných častiach tohto náramku je medzi 1 a 2 %.

6 Dňa 26. septembra 2023 uvedená prefektúra vykonala úradnú kontrolu v prevádzkarni spoločnosti BÁV a nariadila úradnú úschovu uvedeného náramku, vystaveného na účely predaja na dražbe, s cieľom vykonať ďalšie analýzy.

7 Rozhodnutím z 24. novembra 2023 Prefektúra hlavného mesta Budapešť vyhlásila, že BÁV uviedla predmetný náramok na trh protiprávne, a v dôsledku toho jej uložila pokutu vo výške 150 000 maďarských forintov (približne 370 eur). Nariadila tiež zrušenie úradnej úschovy tohto náramku a jeho odovzdanie spoločnosti BÁV alebo jej splnomocnenému zástupcovi, pričom zakázala jeho uvedenie na trh. Táto prefektúra založila svoje rozhodnutie na skutočnosti, že obsah kadmia v uvedenom náramku prekračuje hranicu 0,01 % hmotnosti, stanovenú v bode 23 prílohy XVII k nariadeniu REACH, a že odsek 8 tohto bodu zakazuje používať alebo uvádzať na trh výplne pre tvrdé spájkovanie, v ktorých obsah tohto prvku presahuje túto hranicu.

8 BÁV podala žalobu, ktorou sa domáhala okrem iného zrušenia tohto rozhodnutia, na Fővárosi Törvényszék (Súd hlavného mesta Budapešť, Maďarsko), vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, pričom v podstate tvrdila, že Prefektúra hlavného mesta Budapešť porušila odseky 8 až 11 bodu 23 prílohy XVII k nariadeniu REACH, keď nevykonala vyšetrovanie s cieľom určiť vek náramku, o ktorý ide vo veci samej, a dátum jeho uvedenia na trh, a to napriek vyhláseniu spoločnosti BÁV, že daný šperk pochádza zo 40. rokov 20. storočia. Táto spoločnosť sa domnieva, že šperky zospájané za pomoci tvrdého spájkovania nemožno považovať za výplne pre tvrdé spájkovanie a nemožno na ne uplatňovať ustanovenia odseku 8 tohto bodu. V tejto súvislosti tvrdí, že pre určité kategórie výrobkov, medzi ktorými sa nachádzajú aj šperky, je relevantný odsek 10 písm. i) uvedeného bodu. Tento odsek stanovuje, že takéto výrobky sa nesmú používať alebo uvádzať na trh, ak ich obsah kadmia presahuje 0,01 % hmotnosti. Toto ustanovenie však treba vykladať v spojení s odsekom 11 toho istého bodu 23, ktorý stanovuje výnimku pre výrobky uvedené na trh pred 10. decembrom 2011, ako aj pre šperky staré viac ako 50 rokov k 10. decembru 2011.

9 Prefektúra hlavného mesta Budapešť v podstate tvrdí, že z dôvodu škodlivých účinkov kadmia na telesnú integritu a zdravie normotvorca Únie od nadobudnutia účinnosti nariadenia REACH vo všeobecnosti zakazuje uvádzať na trh výplne pre tvrdé spájkovanie, ktoré majú nepovolenú koncentráciu kadmia a ktoré sa môžu nachádzať v predmetoch, ktoré nie sú uvedené vo výnimkách stanovených v bode 23 ods. 9 prílohy XVII k tomuto nariadeniu. Pravidlá stanovené v odsekoch 10 a 11 tohto bodu sa vzťahujú na úroveň koncentrácie kadmia v kovových zliatinách predmetov a v ich iných kovových častiach, odlišných od výplní pre tvrdé spájkovanie, a v prejednávanej veci tak nie sú relevantné.

10 Vnútroštátny súd sa pýta na výklad výrazu „in[é] kovov[é] doplnk[y] na výrobu šperkov“, uvedeného v bode 23 ods. 10 písm. i) prílohy XVII k nariadeniu REACH. Konkrétne chce vedieť, či výplň pre tvrdé spájkovanie použitá v šperku, ktorý je predmetom sporu vo veci samej, možno považovať za „doplnok“, alebo či je z tohto pojmu vylúčená, pričom v takom prípade by sa výnimka stanovená v odseku 11 tohto bodu neuplatnila.

11 Podľa tohto súdu predstavuje odsek 10 uvedeného bodu vo vzťahu k odseku 8 tohto bodu osobitné pravidlo, a teda v súlade so zásadou *lex specialis derogat legi generali* má toto pravidlo prednosť pred všeobecným pravidlom. Z uvedeného podľa jeho názoru vyplýva, že výplne pre tvrdé spájkovanie možno zahrnúť do pojmu „in[é] kovov[é] doplnk[y] na výrobu šperkov“. Týmto výkladom by sa zachoval zmysel výnimky stanovenej v bode 23 ods. 11 prílohy XVII k nariadeniu REACH, týkajúcej sa šperkov starých viac ako 50 rokov, akým je aj náramok, o ktorý ide vo veci samej, ktorý pochádza zo 40. rokov 20. storočia. Uvedený súd tiež uvádza, že v prípade predmetov z drahých kovov predstavuje množstvo kadmia prípadne prítomného v spájkovacom materiáli zanedbateľnú časť celkovej hmotnosti šperku.

12 Vnútroštátny súd však poznamenáva, že normotvorca Únie s cieľom zabezpečiť vysokú úroveň ochrany ľudského zdravia a životného prostredia sprísnil pravidlá týkajúce sa kadmia z dôvodu toho, že ide o toxický, pravdepodobne karcinogénny prvok.

13 Za týchto okolností Fővárosi Törvényszék (Súd hlavného mesta Budapešť) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Má sa pojem ‚iné kovové doplnky na výrobu šperkov‘, uvedený v [bode 23 ods. 10 písm. i)] prílohy XVII k [nariadeniu REACH], vykladať v tom zmysle, že zahŕňa aj výplne pre tvrdé spájkovanie?“

O prejudiciálnej otázke

14 Na úvod treba pripomenúť, že v rámci konania na základe spolupráce medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdnym dvorom zakotveného v článku 267 ZFEÚ prináleží Súdnemu dvoru poskytnúť vnútroštátnemu súdu odpoveď, ktorá mu umožní rozhodnúť spor, ktorý prejednáva. Z tohto pohľadu Súdnemu dvoru prináleží v prípade potreby preformulovať otázky, ktoré sú mu položené. Povinnosťou Súdneho dvora je totiž vykladať všetky ustanovenia práva Únie, ktoré vnútroštátne súdy potrebujú na rozhodovanie o sporoch, ktoré im boli predložené, aj keď tieto ustanovenia nie sú výslovne spomenuté v otázkach položených Súdnemu dvoru týmito súdmi [rozsudok zo 7. novembra 2019, K.H.K. (Zablokovanie účtov), C-555/18, EU:C:2019:937, bod 28 a citovaná judikatúra].

15 V tejto súvislosti prináleží Súdnemu dvoru, aby zo všetkých skutočností, ktoré uviedol vnútroštátny súd, a najmä z odôvodnenia rozhodnutia vnútroštátneho súdu zistil aspekty práva Únie, ktoré si so zreteľom na predmet sporu vo veci samej vyžadujú výklad [rozsudok zo 7. novembra 2019, K.H.K. (Zablokovanie účtov), C-555/18, EU:C:2019:937, bod 29 a citovaná judikatúra].

16 V prejednávanej veci z týchto skutočností vyplýva, že účastníci konania vo veci samej sa nezhodujú v otázke, či sa na predmetný náramok vzťahuje bod 23 ods. 8 prílohy XVII k nariadeniu REACH alebo či tento náramok spadá pod odsek 10 tohto bodu, pričom v takom prípade by sa na daný náramok mohla vzťahovať výnimka stanovená v odseku 11 uvedeného bodu.

17 Za týchto okolností treba konštatovať, že vnútroštátny súd sa svojou otázkou v podstate pýta, či sa má bod 23 ods. 8 a 10 prílohy XVII k nariadeniu REACH vykladať v tom zmysle, že strieborný náramok, ktorého zospájkované časti obsahujú kadmium, môže spadať pod odsek 8 tohto bodu alebo sa má považovať za strieborný náramok, ktorý môže spadať pod odsek 10 uvedeného bodu.

18 V tejto súvislosti bod 23 ods. 8 prílohy XVII k nariadeniu REACH vo svojom druhom odseku stanovuje, že výplne pre tvrdé spájkovanie sa nesmú uvádzať na trh, ak koncentrácia kadmia (vyjadrená ako kovové Cd) je ≥ 0,01 % hmotnosti kovu. Podľa tretieho pododseku tohto bodu 23 ods. 8 sa na účely tohto odseku tvrdým spájkovaním rozumie metóda spájania použitím zliatin pri teplotách vyšších ako 450 °C.

19 Ako uviedla Komisia, účelom tohto ustanovenia, ak sa zasadí do kontextu odôvodnenia 6 nariadenia č. 494/2011, je upraviť obsah kadmia v „spájkovacích materiáloch“ s cieľom chrániť profesionálov a amatérskych používateľov, ktorí sú pri spájkovaní vystavovaní výparom.

20 Pokiaľ ide o bod 23 ods. 10 prílohy XVII k nariadeniu REACH, tento stanovuje, že používať ani uvádzať na trh – ak je koncentrácia kadmia ≥ 0,01 % hmotnosti kovu – sa nesmú jednak kovové korálky a iné kovové doplnky na výrobu šperkov a jednak kovové časti šperkov, imitácií šperkov a vlasových doplnkov vrátane, okrem iného, náramkov.

21 Ako vyplýva z odôvodnenia 6 nariadenia č. 494/2011, cieľom tohto ustanovenia je v podstate chrániť spotrebiteľov pred rizikami spojenými s nosením šperkov s obsahom kadmia, konkrétne pred expozíciou tomuto chemickému prvku cez kožu pri nosení, prípadne oblizovaní šperkov.

22 V prejednávanej veci z informácií poskytnutých zo strany vnútroštátneho súdu vyplýva, že BÁV ponúkla na predaj strieborný náramok, ktorého zospájkované časti obsahujú kadmium.

23 Takýto náramok nemožno považovať za „výplň pre tvrdé spájkovanie“ v zmysle bodu 23 ods. 8 prílohy XVII k nariadeniu REACH, keďže nie je určený na to, aby bol použitý ako taká výplň v rámci „tvrdého spájkovania“. Na tento náramok sa teda nemôže vzťahovať zákaz stanovený v tomto ustanovení.

24 Naproti tomu sa na tento náramok môže vzťahovať zákaz stanovený v bode 23 ods. 10 písm. ii) prílohy XVII k nariadeniu REACH.

25 Treba totiž po prvé uviesť, že vzhľadom na to, že výplne, ktoré boli použité v zospájkovaných častiach tohto náramku, sú podľa definície pojmu „tvrdé spájkovanie“, uvedenou v bode 23 ods. 8 prílohy XVII k nariadeniu REACH, začlenené do tohto náramku pri jeho zospájaní prostredníctvom tohto postupu, musia sa považovať za „kovov[é] čas[ti] náramk[u]“ v zmysle bodu 23 ods. 10 písm. ii) prílohy XVII k tomuto nariadeniu.

26 Po druhé náramok, o ktorý ide vo veci samej, predstavuje šperk, ktorý sa môže nosiť, a teda potenciálne môže pri nosení, prípadne oblizovaní šperkov, vystaviť spotrebiteľov rizikám spojeným s nosením šperkov s obsahom kadmia, ktorým sa bod 23 ods. 10 písm. ii) prílohy XVII k uvedenému nariadeniu snaží zabrániť.

27 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy treba na prejudiciálnu otázku odpovedať tak, že bod 23 ods. 8 a 10 prílohy XVII k nariadeniu REACH sa má vykladať v tom zmysle, že na strieborný náramok, ktorého zospájkované časti obsahujú kadmium, sa vzťahuje zákaz uvedený v bode 23 ods. 10 písm. ii) prílohy XVII k tomuto nariadeniu, ak je dosiahnutá alebo prekročená úroveň koncentrácie kadmia, ktorá je uvedená v tomto ustanovení.

28 Z uvedeného vyplýva, že prináleží vnútroštátnemu súdu, ktorý má, pokiaľ ide o posúdenie skutkových okolností, ako jediný právomoc na to, aby určil, či vzhľadom na dátum výroby náramku, o ktorý ide vo veci samej, sa na tento náramok môže vzťahovať výnimka stanovená v bode 23 ods. 11 prílohy XVII k nariadeniu REACH, ktorá sa týka okrem iného šperkov, ktoré sú k 10. decembru 2011 staré viac ako 50 rokov.

O trovách

29 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (deviata komora) rozhodol takto:

Bod 23 ods. 8 a 10 prílohy XVII k nariadeniu Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemikálií (REACH) a o zriadení Európskej chemickej agentúry, o zmene a doplnení smernice 1999/45/ES a o zrušení nariadenia Rady (EHS) č. 793/93 a nariadenia Komisie (ES) č. 1488/94, smernice Rady 76/769/EHS a smerníc Komisie 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES, zmenenému nariadením Komisie (EÚ) č. 494/2011 z 20. mája 2011,

sa má vykladať v tom zmysle, že:

na strieborný náramok, ktorého zospájkované časti obsahujú kadmium, sa vzťahuje zákaz uvedený v bode 23 ods. 10 písm. ii) prílohy XVII k tomuto nariadeniu, ak je dosiahnutá alebo prekročená úroveň koncentrácie kadmia, ktorá je uvedená v tomto ustanovení.

Podpisy